

Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Hedeflerinin İkili Karşılaştırma Yoluyla Ölçeklenmesi

DOI: 10.26466/opus.448396

*

Nur Demirbaş-Çelik*

*Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alanya / Antalya / Türkiye

E-Posta: nur.celik@alanya.edu.tr

ORCID: [0000-0001-7920-4361](https://orcid.org/0000-0001-7920-4361)

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yaşam hedeflerine atfettikleri önem sırasının belirlenmesidir. Yaşam hedefleri alanyazın ışığında aile, kariyer, dini inanç, estetik /boş zaman etkinlikleri, okul başarısı, sosyal nedenler/yardım olarak belirlenmiştir. Bu 6 farklı yaşam hedefi ikili karşılaştırma yöntemiyle ölçeklenmiştir. Bu kapsamda 6x6 kare matris formatında yaşam hedeflerini içeren ölçme aracı hazırlanmıştır. Bu ölçme aracı 2017-2018 öğretim yılında Akdeniz Bölgesindeki bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 162 öğrenci uygulanmıştır. Öğrenciler elverişli örneklem yoluyla seçilmiştir. Öğrencilerin yaşları 19-23 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 20,2'dir. Bu öğrencilerin %57,4'ü (N=93) kadın, %42,6'ı (N=69) erkektir. Verilerin analizi Thurstone V. Hal denklemi yardımıyla yapılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin en çok tercih ettiği yaşam hedefi aile olmuştur. Bunu sırasıyla kariyer, din/maneviyat, sosyal nedenler/yardım ve okul başarısı ve estetik nedenler/Boş zaman etkinlikleri takip etmektedir. Elde edilen sonuçlara alanyazın ışığında tartışılmış ve çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hedefler, Amaçlar, Anlam kaynakları, Üniversite öğrencileri

Scaling of University Students' Life Purposes with Paired-Wise Comparison Method

*

Abstract

The aim of this study is to ascertain the order of importance the university students assign to their life purposes. The life purposes were selected in accordance with the literature and may be listed as such: family, career, religion/spirituality, aesthetics/leisure, success in school, social issues (volunteering/community). These six discrete life purposes were scaled using pair-wise comparison. To this end, a measurement tool in a 6x6 square matrix format that contained the life purposes was created. This measurement tool was then administered on 162 students from a Mediterranean region state university in the 2017-2018 academic year. The students were selected via convenience sampling. Their ages vary between 19 and 23; with an age mean of 20.2. 57.4% (N=93) of the group are female, and 42.6% (N=69) of them are male. Thurstone Case V scaling was used for data analysis. The results showed that the life purpose the students gravitate towards the most is family. This was followed by career, religion/spirituality, social issue (volunteering/community) success in school, and aesthetic/leisure, respectively. These results were then discussed in light of the literature and various recommendations were presented.

Keywords: Purposes, Goals, Source of meaning, University students

Giriş

Üniversite yaşamı hem öğrenci sorumluluğun yerine getirildiği hem de bir mesleğe hazırlanma yılları olarak değerlendirilebilir. Üniversite öğrencilerinin her ne kadar nihai amaçları mezun olup bir işe yerleşmek gibi görünse de yapılan araştırmalar gençlerin farklı amaçlara sahip olabileceğinden ya da daha dünyaya dair daha kapsamlı hedeflerinden söz etmişlerdir. Steger (2018) bireylerin yaşamlarında bir hedefe, bir amaca sahip olmalarının onların mutluluklarıyla doğrudan ilişkili olduğunu belirleyen çok sayıda çalışmanın olduğunu raporlamıştır. Hatta pozitif psikoloji çalışmalarındaki yeni akım yaşam hedeflerini/amaçlarını/anlamını merkeze alarak mutluluğu tanımlamaktır (Wong, 2011). Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) geniş kapsamlı bir araştırmada, yaşamlarına anlam yükleyen ergenlerin (lise ve üniversite öğrencilerinin) uyumsal psiko-sosyal işlevlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Dezutter vd., 2014). Ayrıca yaşam hedefleri umut ile doğrudan bağlantılıdır (Cotton-Bronk, Hill, Lapsley, Talib ve Finch, 2009; Feldman ve Snyder, 2005). Erikson (1968) gençlerin kimlik krizini başarı ile çözebilmeleri için hedeflerinin onlara yol gösterici olduğunu bildirmiştir.

Yaşam hedefleri, kişinin kendisi için anlamlı ve kendisinden öte bir dünya anlayışına işaret eden anlamlı bir şeyler başarmak için değişmeyen ve genel bir niyet olarak tanımlanmıştır (Damon, Menon ve Bronk, 2003). Hedef, amaçlardan daha kapsamlı olarak değerlendirilir. Kişisel gelişim, mutluluk, şöhret bir amaç olarak anlam kaynağı olarak adlandırılabilmesine rağmen hedef değildir (Bronk, 2005). Yaşam hedefi gündelik sınavlara çalışmak, ev işlerini yapmak gibi daha basit amaçlardan ziyade diğer insanlara, dünyayı daha yaşanılır kılmaya dair daha büyük hedefleri kapsamaktadır. Bu bağlamda ilk yaşam hedefi araştırmaları yapılırken dünyaya yön verdiği düşünülen üstün yetenekli ve zekalı öğrenciler ile dünyayı değiştirme konusunda bir savı olan aktivist gençlerle çalışılmıştır (Bronk, 2005).

Yaşam hedefleri/amaçları veya yaşamın anlamı olarak adlandırılan bu yapı farklı kuramcılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır.

Örneğin Wong (1998) anlam kaynaklarını başarı, ilişki, din, öz aşkınlık, kendini kabul, yakınlık ve algılanan adalet duygusu (adil muamele görme isteği) olarak yedi boyutta ele alınmıştır. Bar-Tur, Savaya ve Prager (2001) İsrailde yaptıkları bir çalışmada bireylerin anlam kaynaklarını, aile ve toplumsal değerler, maddi meseleler, özerklik ve bağımsızlık, toplumsal (ortak) etkinlikler, iç huzura erme, kendini geliştirme, aile ilişkileri, boş zaman etkinlikleri, hayvanlarla birlikte zaman geçirmek ve partner/eş ile iyi ilişkiler olarak sınıflandırmışlardır. Kasser ve Ryan (2001) yaşam amaçlarını bireysel bölümünü içsel (topluma hizmet, kişisel gelişim, yakın ilişkiler) ve daha çok kültürden etkilenen bölümünü dışsal amaçlar (finansal başarı, fiziksel çekicilik, ün ve popülerlik) olarak iki üst boyutta değerlendirmişlerdir. Schnell (2009) öz aşkınlık, kendini gerçekleştirme, değerler, iyi oluş ve ilişkileri içeren kapsamlı bir model geliştirmiştir. Emmons (2005) yardım etme, maneviyat, kişisel mücadele, başarı ve ilişki; Westerhof, Bohlmeijer ve Valenkamp (2004) ise kişisel (karakter etmenleri, kişisel gelişim, başarı, kendini kabul gibi), ilişki (yakınlık, kaliteli ilişkiler, özgeciliğe, hizmet), fiziksel bütünlük (görünüş, sağlık, işlevsellik), etkinlikler (iş ve boş zaman), maddi ihtiyaçlar (ekonomik güven, temel ihtiyaçların karşılanması ve mülkiyet) boyutlarını ele almışlardır. Bu bağlamda Türkiye’de iki çalışma bulunmaktadır. Bunlardan birinde üniversite öğrencilerin amaçları kariyer (başarı), beden (duyum), ilişki (Eryılmaz, 2012); diğlerinde ise içsel amaçlar-aileye katkı, topluma katkı, İlişki, kişisel gelişim, fiziksel sağlık, anlamlı yaşam- ve dışsal amaçlar-zengin olma/maddi başarı, tanınma/ünlü olma, çekici olma/imağ (İlhan ve Özbay, 2010) başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Görüldüğü gibi hedefleri/ amaçları açıklayan çok sayıda yaklaşım vardır.

Gençlik araştırmaları kapsamında Stanford Üniversitesi Ergen Merkezinde gençlerin amaçları hakkında detaylı uzun soluklu araştırmalar yapılmıştır. Araştırmaların birinci aşamında gençlerin anlam kaynaklarını belirlemek üzere nitel çalışmalar (Bronk, 2005; Andrew vd., 2006) ikinci aşamada ise (Bundick, 2009) birinci çalışmada elde edilen verilerin diğereğişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Bu kapsamda gençlerin amaçlarının aile, kariyer, dini inanç (maneviyat), estetik-boş zaman etkinlikleri, okul başarısı olarak altı başlıkta

toplandığı belirlenmiştir. Aile boyutunda kutlamalar (doğum günü, düğün vs), aile tatilleri, akraba ziyaretleri, aile yemekleri yer almaktadır. Bu boyut İsrail’de (Bar-Tur vd., 2001) ve Türkiye’de yapılan çalışmada da (İlhan, 2009; İlhan ve Özbay, 2010) bulunmaktadır. Pek çok çalışmada (McDonald, Wong ve Gingras, 1998; Schnell, 2009) doğrudan aile adı geçmese de yakınlık, kişilerarası ilişkiler sıklıkla vurgulanmaktadır. Gençlerle yapılan görüşmelerde sıklıkla yaşam hedefi olarak ailenin öncelikli olarak ifade edildiği görülmektedir (Bronk, 2005). Kariyer ise, para kazanmak, iyi bir işe, kariyere sahip olmak için çalışmak şeklinde ele alınmıştır. Kariyer yaşam boyu devam eden süreç olduğu (Yeşilyaprak, 2011) ve aynı zamanda iyi oluşla yakından ilgili olduğu bilinmektedir (Eryılmaz ve Mutlu, 2017). Bazı araştırmalarda kariyerdan söz edilirken başarıya atıf yapılmıştır. Örneğin bir çalışmada kariyer ve başarıyı içeren “mesleki başarı” (Yavuzer, Demir, Meşeci ve Sertelin, 2005) ifadesi yer alırken bir başka çalışmada mesleki gelecek ve eğitsel gelecek (Şimşek, 2012) şeklinde ayrıştırılmıştır. Bu araştırmada başarı, okul başarısı aşlığı altında ayrı bir boyut olarak ele alınmış ve derse aktif olarak katılmak, ödevler üzerinde çalışmak, başarılı olmak olarak kullanılmıştır. Üniversite son sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada öğretmen olabilmek için öncelikle okulu bitirmek bağlamında başarı ardından atanabilmek kariyer bağlamında değerlendirilmiştir (Başkonuş, Akdal ve Taşdemir, 2011). Bir diğer amaç ise, dini inanç /maneviyat: Dua etmek, camiye gitmek, inancı hakkında düşünmek, dini müzikler dinlemek, maneviyatla ilgili kitaplar okumak olarak hem dini ritüellere hem tinselliğe vurgu yapılmıştır. Din veya tinsellik çoğu anlam/amaç çalışmasında yer almaktadır (örn.; McDonald, Wong ve Gingras, 1998). Türkiye’de yapılan çalışmalarda ise bir amaç (Eryılmaz, 2012; İlhan ve Özbay, 2010; Yavuzer vd., 2005) değerlendirilmediği görülmektedir. Estetik/boş zaman etkinlikleri spor, dans, müzik, tiyatro, yazarlık, sanatsal faaliyetler olarak ele alınmıştır. Çoğunlukla başarı ile ilgili olmayan bu etkinlikler Türkiye’de bir amaç olarak değerlendirilmez. Boş zaman etkinlikleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında ekonomik güçlükler ve yeterli olanakların sağlanmaması (Özşaker, 2012; Sabbağ ve Aksoy, 2011) nedeniyle öğrencilerin bu etkinliklere yeterince zaman ayırmadığı görülmektedir. Sosyal nedenler/yardım ise, ihtiyacı

olanlara yardım etmek, çocuklarla ya da yaşlılarla gönüllü çalışmak, çevrenin korunması ya da dünyanın daha iyi bir yer olması için çalışma, tanımadığım insanlara yardım etmek gibi bireylerin başkaları için bir şeyler yapmasını içermektedir.

Bu araştırmanın amacı öğrencilere alanyazın ışığında aile, kariyer, dini inanç, estetik/boş zaman etkinlikleri, okul başarısı, sosyal nedenler/yardım olarak sunulan yaşam hedeflerini nasıl sıraladıklarının belirlenmesidir. İyi oluşun, psikolojik sağlamlığın, umudun önemli bir ögesi olan yaşam hedeflerine öğrencilerin attıkları sıralamanın onlara sunulacak eğitsel, mesleki, kişisel hizmetler bakımından önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma üniversitelerdeki ruh sağlığı hizmeti veren birimler ve sosyo-kültürel hizmetler için önemli bir kaynak sağlayabilir. Üniversitelerin önleyici ve koruyucu ruh sağlığı çalışmaları için bu çalışmanın bilgi vereceği düşünülmektedir. Türkiye’de üniversite öğrencilerinin yaşam hedeflerinin/amaçlarının neler olduğu konusunda alanyazında sadece iki çalışma (Eryılmaz 2012, İlhan, 2009) olduğu düşünüldüğünde bu araştırmanın bundan sonra yapılacak pozitif psikoloji çalışmaları için yol gösterici olacağı beklenmektedir. Son olarak öğrencilerin yaşam hedeflerinin zaman içerisindeki değişimini izlemek adına daha sonra yapılacak çalışmalar için kaynak niteliğinde olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma bir durum tespiti yapmayı amaçladığı için bir tarama araştırması niteliğindedir. Aynı zamanda bir ölçeklendirme çalışmasını da barındırdığı için uygulamalı araştırma kapsamına girmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2017-2018 öğretim yılında Akdeniz Bölgesindeki bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 162 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler elverişli örneklem yoluyla seçilmiştir (Fraenkel ve Wallen,

2006). Öğrencilerin yaşları 19-23 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 20,2'dir. Bu öğrencilerin %57,4'ü (N=93) kadın, %42,6'ı (N=69) erkektir. Katılım noktasında gönüllülük gözetilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Ölçeleme yöntemi olarak ikili karşılaştırmalar yöntemi kullanılmıştır. Bu yonteme uygun olarak hazırlanmış veri toplama aracında 6 farklı yaşam hedefinin ikili kombinasyonlarından oluşan 15 adet madde bulunmaktadır. Bireylerden yaşam amaçlarını düşünerek bu ikili karşılaştırmalardan birini tercih etmeleri istenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen yaşam hedefleri (Bundick, 2009) aşağıda verilmiştir. Öğrencilere bu başlıklar ve açıklamaları şu şekilde sunulmuştur:

Aile: Ailedeki kutlamalar (doğum günü, düğün vs), aile tatilleri, akraba ziyaretleri, aile yemekleri.

Kariyer: Para kazanmak, iyi bir işe, kariyere sahip olmak için çalışmak

Dini inanç/maneviyat: Dua etmek, camiye gitmek, inancı hakkında düşünmek, dini müzikler dinlemek, maneviyatla ilgili kitaplar okumak

Estetik/boş Zaman Etkinlikleri: Spor, dans, müzik, tiyatro, yazarlık, sanatsal faaliyetler

Okul başarısı: Derse aktif olarak katılmak, ödevler üzerinde çalışmak, başarılı olmak

Sosyal nedenler/yardım: İhtiyacı olanlara yardım etmek, çocuklarla ya da yaşlılarla gönüllü çalışmak, çevrenin korunması ya da dünyanın daha iyi bir yer olması için çalışma, tanımadığım insanlara yardım etmek

Verilerin Analizi

Araştırmada ikili karşılaştırmalar ölçek formu ile toplanan verilerin analizi için Thurstone'un (1927) karşılaştırmalı yargı kanununun beşinci hal denklemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle çalışma grubundaki bireylerin yaşam hedeflerini karşılaştırmalarına ait frekans değerleri hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değerler kullanılarak frekans matrisi oluşturulmuştur. Ardından frekans matrisindeki her bir değer çalışmadaki toplam katılımcı sayısına bölünerek oranlar matrisine ulaşılmıştır. Sonrasında, oranlar matrisinin elemanlarına karşılık gelen standart z puanları belirlenerek birim normal sapmalar matrisi elde edilmiştir. Bu işlemin ardından birim normal sapmalar matrisinin en alt satırına, her bir sütuna ait değerlerin ortalamasına karşılık gelen bir satır eklenmiş ve bu sayede ölçek değerleri hesaplanmıştır. Ölçekleme çalışmasının son basamağında en küçük ölçek değeri sıfır olacak şekilde bir öteleme yapılmış ve ölçek değeri sıfıra daha yakın olan yaşam amacı, katılımcıların daha fazla tercih ettikleri şeklinde yorumlanmıştır. Araştırmada, ikili karşılaştırmalarla ölçekleme çalışmasına ilişkin bütün hesaplamalar Google e-tablolar ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşam hedefleri ikili karşılaştırma yapılarak ölçeklenmiştir. Bu ölçekleme yapılırken öncelikle her öğrenciden altı yaşam hedefini ikili karşılaştırma yapmaları istenmiş ve öğrencilerin bu karşılaştırmalara verdikleri yanıtlara göre her hedefe ait frekans değerleri belirlenmiştir. Bu frekans değerleriyle Tablo 1'de verilen frekans matrisi oluşturulmuştur.

Frekans matrisi, satırdaki uyarıcının sütundaki uyarıcıya göre tercih edilme durumuna göre oluşturulmuştur. Örneğin Aile (A) hedefini kariyer hedefine (B) tercih edenlerin sayısı 127, Kariyer (B) hedefini, aile (A) hedefine tercih edenlerin sayısı 35'tir. Yukarıdaki frekanslar matrisinde bir uyarıcının kendisi ile karşılaştırılması yapılamayacağı için köşegen üzerindeki elemanlar yazılmamıştır.

Tablo 1. Frekanslar matrisi (F)

	A	B	C	D	E	F
A. Aile		127	121	152	131	148
B. Kariyer	35		80	127	123	93
C. Din/Maneviyat	41	82		105	87	82
D. Estetik	10	35	57		54	40
E. Okul başarısı	31	39	75	108		67
F. Sosyal Nedenler	14	69	80	122	95	

Frekans matrisi yapıldıktan sonra oranlar matrisini oluşturmak için frekans matrisinin her bir hücresindeki değer, ikili karşılaştırmayı yapan toplam kişi sayısı olan 162'ye bölünmüştür. Böylece elde edilen değerlerle aşağıda Tablo 2'de sunulan oranlar matrisi oluşturulmuştur. Oranlar matrisi incelendiğinde köşegene göre simetrik olan elemanlarının toplamının 1'i verdiği görülmektedir.

Tablo 2. Oranlar matrisi (P)

	A	B	C	D	E	F
A. Aile		0,784	0,747	0,938	0,809	0,914
B. Kariyer	0,216		0,494	0,784	0,759	0,574
C. Din/maneviyat	0,253	0,506		0,648	0,537	0,506
D. Estetik	0,062	0,216	0,352		0,333	0,247
E. Okul başarısı	0,191	0,241	0,463	0,667		0,414
F. Sosyal nedenler	0,086	0,426	0,494	0,753	0,586	

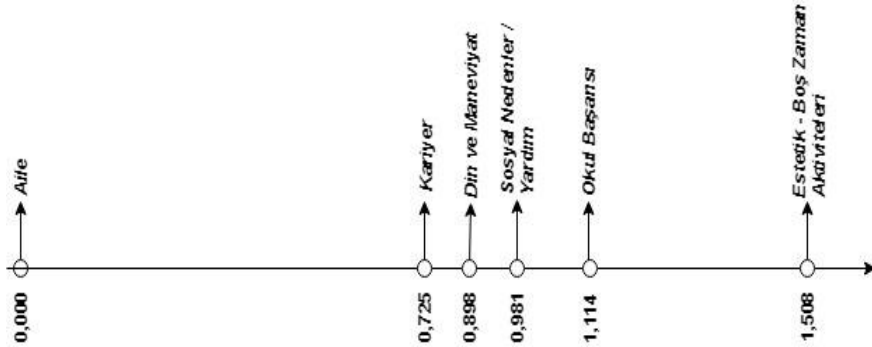
Birim normal sapmalar matrisini elde edebilmek için öncelikle oranlar matrisindeki hücre değerlerine karşılık gelen standart değerler belirlenmelidir. Bunun için Tablo 2'deki oranlar matrisinin her bir elemanına karşılık gelen birim normal dağılımının z değerleri hesaplanmıştır. Böylece aşağıda Tablo 3 olarak verilen birim normal sapmalar matrisi elde edilmiştir. Bu matris incelendiğinde ise köşegene göre elemanların birbirinin ters işaretli oldukları görülmektedir. Her bir sütuna ait toplam değerlerin gösterilebilmesi için matrisin sonuna bir satır eklenmiş ve bu satıra her hücre değerlerinin sütunlar boyunca ortalamaları alınarak yazılmıştır. Daha sonra bu ortalamalar sütunların

eleman sayısı olan 6'ya bölünerek ölçek değerleri hesaplanmıştır. Bu satırın toplamının da sıfıra eşit olduğu görölmektedir.

Tablo 3. Birim normal sapmalar matrisi

	A	B	C	D	E	F
A		0,786	0,665	1,54	0,873	1,363
B	-0,786		-0,015	0,786	0,704	0,187
C	-0,665	0,015		0,38	0,093	0,015
D	-1,54	-0,786	-0,38		-0,431	-0,684
E	-0,873	-0,704	-0,093	0,431		-0,218
F	-1,363	-0,187	-0,015	0,684	0,218	
Toplam	-5,227	-0,875	0,161	3,821	1,457	0,663
Sj	-0,871	-0,146	0,027	0,637	0,243	0,11
Sıfırlama	0	0,725	0,898	1,508	1,114	0,981

Bir sonraki adımda ise eksenin başlangıç noktasını Sj satırındaki ortalama z değerlerinin en küçüğü olan -0,871 değerine kaydırmak için her bir ölçek değerine bu değerin mutlak değeri olan 0,871 eklenerek her bir aracın ölçek değeri belirlenmiş ve bu ölçek değerleri sıralanmıştır. Her bir aracın ölçek değeri şekil 1'deki sayı doğrusu üzerinde gösterilmiştir.

şekil 1. Uyarıcılara ilişkin ölçek değerlerinin sayı doğrusu üzerindeki gösterimi

şekil 1'deki sayı doğrusu üzerinde yer alan uyarıcı değerlerine göre, yaşam hedefleri Tablo 4'te gösterildiği gibi sıralanmaktadır. Tablo

4'teki en küçük ölçek değeri öğrencilerin en çok tercih ettikleri yaşam hedefini gösterirken; en yüksek ölçek değeri öğrenciler tarafından en az tercih ettikleri yaşam hedefini temsil etmektedir. Buna göre, aile en çok tercih edilen yaşam hedefidir. Bunu sırasıyla kariyer, din/maneviyat, sosyal nedenler/yardım ve okul başarısı takip etmektedir. Estetik nedenler/Boş zaman etkinlikleri ise öğrencilerin en az tercih ettikleri yaşam hedefi olmuştur.

Tablo 4. Yaşam hedefleri ölçek değerleri ve sıraları

Yaşam Hedefleri	Ölçek Puanı	Uyarıcı Sırası
A. Aile	0	1
B. Kariyer	0,725	2
C. Din/Maneviyat	0,898	3
F. Sosyal Nedenler/Yardım	0,981	4
E. Okul başarısı	1,114	5
D. Estetik/Boş zaman etkinlikleri	1,508	6

Tartışma

Bu araştırmanın sonucunda en çok tercih edilen yaşam hedefi aile olarak belirlenmiştir. Birinci sırada ailenin olması daha önce yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. ABD'de yapılan gençlik araştırmalarında (Bronk, 2005; Bundick, 2009) ve üstün zekâli ve yeteneklilerle Türkiye'de yapılan görüşmelerde de yaşam hedefi olarak birinci sırada aile (Demirbaş-Çelik ve Mertol, 2015) yer almıştır. Öte yandan özellikle toplulukçu kültürlerde aile ile yakın ilişkiler benliği belirleyen öncelikli öğedir (Kağıtçıbaşı, 2010). Örneğin İsrail'de yapılan bir çalışmada da aile ve toplumsal değerlerin en önemli anlam kaynağı olduğu bulunmuştur (Bar-Tur vd., 2001). Ebeveynlerle kurulan ilişkinin niteliği aynı zamanda bireylerin ruh sağlığı için belirleyici olduğu bilinmektedir (Çeçen, 2008; Lambert vd., 2010). Türkiye'deki üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalar psikolojik belirtileri (Doğan, 1998) ve madde kullanımını (Kolay Akfert, Çakıcı ve Çakıcı, 2009) açıklayan önemli bir etken olarak aile desteğine dikkat çekmektedir. Dolayısıyla üniversite öğrencileri için ailenin hem ruh sağlığı için koruyucu faktör hem de iyi

oluşları için anahtar rolünde olduğu ve öğrencilerinde bu durumun farkında oldukları söylenebilir.

Kariyerin ikinci sırada yaşam hedefi olması ise, eğitim fakóltesi öğrencilerinin gelecek beklentisinin bir an önce okulu bitirip atanmak olması bağlamında değerlendirilebilir (Başkonuş vd., 2011). Öğrenciler üniversiteyi kazanıp bir meslek sahibi olabilmek için zorlu bir hazırlık sürecinden geçmişlerdir. Dolayısıyla geleceklerine dair en önemli beklenti (Yavuzer vd., 2005) ve aynı zamanda önemli kaygılardan biri kariyer üzerinedir. Alanyazında ergenlerde yaşamı anlamlandırmak ve anlam arayışı kariyer kontrolü ve merakı ile ilişkilendirilmiştir (Yuen ve Yau, 2015). Hem anlam/amaç hem de kariyer iyi oluşla ve umutla yakından ilişkili (Eryılmaz ve Mutlu, 2017) olduğu değerlendirildiğinde kariyere ikinci sırada önem atfedilmesi beklendik bir sonuçtur.

Din hedefinin üçüncü sırada olması kendini genel anlamda dindar olarak tanımlayan (Dini Hayat Araştırması, 2014) insanlardan oluşun Türkiye’de anlamlı bir sonuçtur. Öte yandan bu durum, din/maneviyat boyutunun iç huzur ve mutlulukla bir arada değerlendirilmesinden kaynaklanabilir (Korkut-Owen ve Owen, 2012). Ayrıca dini sosyalleşmenin yaygın olduğu ölkelerde dini pratikler oldukça önemlidir (Miu-Chi Lun ve Bond, 2013). Bu araştırmada din/maneviyat hedefi daha çok camiye gitmek, dua etmek gibi dini pratikler bağlamında açıklanmıştır. Dolayısıyla üniversite öğrencileri için dini gereklilikleri yerine getirmek önemli hedefler arasında yer almaktadır.

Sosyal nedenler/yardım hedefinin daha alt düzeylerde (dördüncü sırada) yer alması beklenmedik bir sonuçtur. Üniversite öğrencileri için aile, kariyer ve din/maneviyat gibi bireysel amaçların toplumsal hizmetlerden öncelikli olduğu görölmektedir. Baskıcı, insancıl özelliklere önem vermeyen akademik ortamların toplumsal katkı gibi amaçların azalmasına neden olabileceğini düşünölmektedir (Sheldon ve Kasser, 2008). Öğrencilerin uzunca bir sınav maratonundan geçmiş olması ve atanabilmek adına yeni bir sınavın kaygısını taşımaları gönüllü hizmetlerin daha alt sıradaki hedefler olmasında etken olmuş olabilir.

Başarı hedefi beşinci sırada olmasının en önemli nedenin kariyer ile birlikte değerlendirilmesi ve üniversite öğrencileri için ders başarısından çok kariyere dair beklentilerinin ön planda olması ile açıklanabilir.

Türkiye’de akademik başarı, kariyer ile ilişkilendirilebilmektedir (Bacanli, Eşici ve Berkay, 2013). Öyle ki öğrencilerin kariyer amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için öncelikli olarak akademik açıdan bir takım görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri beklenmektedir (Eryilmaz ve Aypay, 2011). Eğitim fakültesi öğrencileriyle yapılan görüşmelerde okulu bitirmenin bir an öne mesleğe başlamak adına önemli olduğu vurgulanmıştır (Başkonuş vd., 2011). Bu bağlamda bu araştırmada sunulan hedefler arasında başarı ve kariyerin ayrı ayrı verilmesinden dolayı başarı daha alt sıralardaki hedefler arasında yer almış olabilir. Üniversite öğrencilerinin beklentilerinin “mesleki başarı” (Yavuzer vd., 2005) olarak ele alınması da okul başarısının alt sıralarda olmasını açıklar niteliktedir.

Son sırada ise, estetik/boş zaman etkinlikleri yer almaktadır. Bunun en önemli nedenleri öğrencilerin hem ekonomik hem de fiziksel olarak yeterli olanaklarının olmaması olabilir nitekim yapılan çalışmalar da (Özşaker, 2012; Sabbağ ve Aksoy, 2011) bu durumu desteklemektedir. Diğer taraftan lise yaşamları boyunca en önemli hedeflerinin üniversite sınavını kazanmak olmasından dolayı estetik değer ve farklı uğraşlara yeterince zaman ayırmamış olabilirler. Ancak öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyine ilişkin bilgi toplanmaması araştırmanın sınırlılıklarından biri olarak değerlendirilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin yaşam hedeflerine atfettikleri önemin ikili karşılaştırma yöntemiyle incelendiği bu çalışmada sırasıyla aile, kariyer, din/maneviyat, sosyal nedenler/yardım, okul başarısı ve estetik/boş zaman etkinlikleri şeklinde sıralanması alanyazındaki çalışmalar (Bundick, 2009) ile benzerlik göstermektedir. Türkiye’de yapılan bir çalışmada da üniversite öğrencilerinin en fazla önem verdikleri amacın aileye katkı olduğu, bu hedefleri sosyal yardım ve başarının takip ettiği belirlenmiştir (İlhan, 2009). İlgili çalışmada topluma katkı az önem verilen amaç olarak ifade edilmiştir Bu çalışmada ise topluma katkı ile benzerlik gösteren Sosyal nedenler/yardım dördüncü sırada yer almıştır. Başarı ise, beşinci sırada yer almıştır. Son sırada yer alan estetik/boş

zaman etkinlikleri üniversite öğrencilerinin en az önemsedikleri hedef-
tir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin önem verdikleri (İlhan ve Özbay, 2010) ve iyi oluşla ilgili kişisel gelişim ve ilişki hedefinin olmaması önemli bir eksiklik olarak görülebilir çünkü çok sayıda anlam-amaç çalışmasında bu iki boyut yaşam amacı olarak ele alınmıştır. Genel anlamda sadece eğitim fakültesi öğrencilerinden tek bir üniversiteden veri toplanmış olması araştırmanın önemli sınırlılıklarından biridir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı kentlerdeki farklı fakültelerdeki öğrenci gruplarıyla çalışmalar yapılabilir. Ayrıca nitel çalışmalar ile kültüre özgü hedefler belirlenip daha sonra karşılaştırma çalışmalarına yer verilebilir. Bu noktada üniversite öğrencileriyle yapılan görüşmelerde öğrencilerinin başarı ihtiyaçlarının yanı sıra toplumsal statü (saygınlık), aidiyet ve ilgi görme gibi temel psikolojik ihtiyaçlarının olduğu belirlenmiştir (Girgin-Büyükbayraktar, Bozgeyikli ve Kesici, 2018). Ayrıca bu hedefler, iyi oluş ve psikolojik belirtiler ile birlikte ele alınıp gençlere koruyucu ruh sağlığı hizmetleri bağlamında faydalı olacak veriler elde edilebilir.

EXTENDED ABSTRACT

Scaling of University Students' Life Purposes with Paired-Wise Comparison Method

*

Nur Demirbaş-Çelik

Alanya Alaaddin Keykubat University

Introduction

University life can be viewed both as a time where one fulfills their responsibilities as a student and as years of preparation for a profession. Although graduation may appear to be the sole purpose for university students; studies indicate that young people tend to have different aims and broader life goals. Many studies in recent years underline that individuals having a purpose or a goal in life is directly linked to their happiness (Steger, 2018). A new trend in positive psychology studies defines happiness by putting life purposes/goals/meaning front and center (Wong, 2011). Life purposes are also directly linked to hope (Cotton 2009; Feldman ve Snyder, 2005). Erikson (1968) states that a purpose acts as a guiding force for young people for them to successfully overcome their identity crises.

Life purposes have been defined as an unchanging and general intention to achieve things that are meaningful for the individual and point to a larger understanding of the world beyond the self (Damon, Menon ve Bronk, 2003). A purpose is understood to be more comprehensive than a goal. Life purposes encompass things that are larger than simple goals—studying daily, doing chores, etc.—things such as making the world a more livable place for others. In this context, the initial life purpose research was generally done with gifted students who are thought to impact the world, and with young activists who make claims of changing the world (Bronk, 2005). There are many different approaches that explain and categorize purposes and goals.

This study aims to determine how students rank life purposes family, career, religion/spirituality, aesthetics/leisure, success in school, social issues (volunteering/community) in light of the body of literature on the field. It is thought that the rankings that the students ascribe to life purposes an important element of well-being, resilience, and hope will be important in terms of educational, occupational, and personal services that will be provided to them.

Method

This study is based on the principle of comparison of six different life purposes of the university students using the pairwise comparison method. The data collection tool was prepared in accordance with literature reviews. The data collection tool is composed of demographic information about gender, age, and these six life purposes: Family, career, religion/spirituality, success in school, social issues (volunteering/community) and aesthetic/leisure.

The study was carried out during the spring semester of the 2017-2018 academic year, with university students who volunteered to participate in the study. A total of 162 students were selected via convenience sampling using Google e-forms. The groups were comprised of 97 female and 65 male students between the ages of 19 and 23.

A scaling procedure was conducted to obtain scaling values for the pairwise comparison. Students who attended the study were asked to rank six life purposes by making pairwise comparisons. According to students' ranking, the frequencies of the purposes were calculated. A frequency matrix was created using these frequencies. In the following step, the standard values (z) corresponding to each cell value were calculated and thus the unit normal deviation matrix was obtained. A line denoting the total of the values belonging to each column was created at the end of the matrix, and the means were written by averaging each of the "z" cell values of this line throughout the columns. Thus, the scale values were ranked by scrolling the starting point to this value. All the calculations were done in Google Sheets.

Results and Discussion

The results of this study indicated that the most significant purpose for the university students was family. This was followed by career, religion/spirituality, social issues (volunteering/community), success in school, and aesthetic/leisure. Family ranking first is in line with other, previous studies. In collectivist cultures (Kağıtçıbaşı, 2010) especially, close relationships with family is a priority element that determines identity. The second place ranking of career can be interpreted as the largest future expectation for students being landing a job (Başkonuş vd., 2011). In this context, success is largely associated with a career in Turkey. Religion/spirituality ranking third is a noteworthy result in Turkey where people generally identify as religious (Religious Life Research, 2014). On the other hand, this situation could be stemming from the association of the religion/spirituality dimension with inner peace and happiness (Korkut-Owen ve Owen, 2012). The volunteering/community purpose ranking so low is an unexpected result. It is apparent that personal purposes like family, career, and spirituality are of higher priority than societal service. The biggest reason for success ranking fifth can be explained with the idea of success being associated with career, and that university students tend to prioritize career expectations over success in classes. Leisure time takes the last place. The biggest reason for this might be the lack of economical and physical resources. On the other hand, it might be that the students simply could not have spent enough time on cultivating aesthetic values and other interests since throughout their high school years they were told that their most important goal was to get into a university.

Kaynakça / References

Andrews, M., Bundick, M., Jones, A., Bronk, K. C., Mariano, J. M., ve Damon, W. (2006). Revised youth purpose interview. *Unpublished instrument, Stanford Center on Adolescence, Stanford CA.*

- Berndt, T. J. (2002). Friendship quality and social development. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 7-10.
- Bacanlı, F., Eşici, H. ve Berkay, M. (2013). Kariyer karar verme güçlüklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 198-211.
- Bar-Tur, L., Savaya, R., ve Prager, E. (2001). Sources of meaning in life for young and old Israeli Jews and Arabs. *Journal of Aging Studies*, 15(3), 253-269. [https://doi.org/10.1016/S08904065\(01\)00022-6](https://doi.org/10.1016/S08904065(01)00022-6)
- Başkonuş, T., Akdal, D. ve Taşdemir, M. (2011). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakóltesi son sınıf öğrencilerinin gelecek beklentileri. İçinde *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (ss. 1512-1522). Antalya.
- Bronk, K. C. (2005). *Portraits of purpose: A study examining the ways a sense of purpose contributes to positive youth development*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Stanford University: CA
- Bundick, M. J. (2009). *Pursuing the good life: An examination of purpose, meaningful engagement, and psychological well-being in emerging adulthood* (Unpublished Doctoral Dissertation). Stanford University: CA
- Çeçen, R. A. (2008). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 19-30.
- Cotton Bronk, K., Hill, P. L., Lapsley, D. K., Talib, T. L., ve Finch, H. (2009). Purpose, hope, and life satisfaction in three age groups. *The Journal of Positive Psychology*, 4(6), 500-510. <https://doi.org/10.1080/17439760903271439>
- Damon, W., Menon, J., ve Bronk, K. C. (2003). The development of purpose during adolescence. *Applied Developmental Science*, 7(3), 119-128. <https://doi.org/10.1207/S1532480XADS0703>
- Demirbaş-Çelik, N., ve Mertol, H. (2015). Comparing purpose in life of gifted and non-gifted high school students. In *6th World Conference on Psychology, Counseling and Guidance*. Antalya.

- Dezutter, J., Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Luyckx, K., Beyers, W., Meca, A., ... Caraway, S. J. (2014). Meaning in life in emerging adulthood: A person-oriented approach. *Journal of Personality*, 82(1), 57–68. <https://doi.org/10.1111/jopy.12033>
- Doğan, T. (1998). Psikolojik belirtilerin yordayıcısı olarak sosyal destek ve iyilik hali. *Türk Psikoloji Dergisi*, 3(30), 30–44.
- Emmons, R. A. (2005). Striving for the sacred: Personal goals, life meaning, and religion. *Journal of Social Issues*, 61(4), 731–745. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2005.00429.x>
- Erikson, E. (1968). *Youth: Identity and Crisis*. NY: WW (7. baskı).
- Eryılmaz, A. (2012). Pozitif psikoterapi bağlamında yaşam amaçları belirleme ölçeğinin üniversite öğrencileri üzerinde psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 15, 166-174.
- Eryılmaz, A., ve Aypay, A. (2011). Lise Öğrencilerinde Derse Katılmaya Motive Olma ile Yaşam Amaçları Belirleme Arasındaki İlişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 149–158.
- Eryılmaz, A., ve Mutlu, T. (2017). Yaşam boyu gelişim yaklaşımı perspektifinden kariyer gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(2), 227–249. <https://doi.org/10.18863/pgy.281802>
- Feldman, D. B., ve Snyder, C. R. (2005). Hope and the meaningful life: Theoretical and empirical associations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*. <https://doi.org/10.1521/jscp.24.3.401.65616>
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). Boston: TheMcGraw-Hill Companies, Inc.
- Girgin-Büyükbayraktar, Ç., Bozgeyikli, H., ve Kesici, Ş. (2018). Gençlerin psikolojik ihtiyaçları nelerdir?. *OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(Gençlik Araştırmaları Özel Sayısı), 11–26. <https://doi.org/10.26466/opus.395945>
- İlhan, T. (2009). Üniversite öğrencilerinin benlik Uyumunu modeli: Yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş. Gazi Üniversitesi.

- İlhan, T., ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109–118.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, aile ve insan gelişimi*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları
- Kasser, T., ve Ryan, R. M. (2001). Be careful what you wish for: Optimal functioning and relative attainment of intrinsic and extrinsic goals. In P. Schmuck ve K. M. Sheldon (Eds), *Life goals and well-being: Towards a positive psychology of human striving* (pp. 116-131). Göttingen, Germany: Hogrefe ve Huber Publishers
- Kolay Akfert, S., Çakıcı, E., ve Çakıcı, M. (2009). Üniversite öğrencilerinde sigara-alkol kullanımı ve aile sorunları ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(40), 40–47.
- Korkut-Owen, F., ve Owen, D. W. (2012). İyilik hali yıldızı modeli, uygulanması ve değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 24–33.
- Lambert, N. M., Stillman, T. F., Baumeister, R. F., Fincham, F. D., Hicks, J. a., ve Graham, S. M. (2010). Family as a salient source of meaning in young adulthood. *The Journal of Positive Psychology*, 5(5), 367–376. <https://doi.org/10.1080/17439760.2010.516616>
- Mcdonald, M. J., Wong, P. T. P., ve Gingras, D. T. (1998). Development of a Brief Version of the Personal Meaning Profile. İçinde P. T. P. Wong (Ed.), *The Human Quest for Meaning* (ss. 357–382). New York, NY: Taylor ve Francis Group.
- Miu-Chi Lun, V., ve Bond, M. H. (2013). Examining the Relation of Religion and Spirituality to Subjective Well- Being Across National Cultures. *Psychology of Religion and Spirituality*, 5(4), 1941–1022. <https://doi.org/10.1037/a0033641>
- Özşaker, M. (2012). Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılmama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selcuk Üniversitesi ve Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126–131.
- Sabbağ, Ç., ve Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(4), 1309–1387.

- Schnell, T. (2009). The Sources of Meaning and Meaning in Life Questionnaire (SoMe): Relations to demographics and well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 4(6), 483–499. <https://doi.org/10.1080/17439760903271074>
- Sheldon, K. M., ve Kasser, T. (2008). Psychological threat and extrinsic goal striving. *Motivation and Emotion*. <https://doi.org/10.1007/s11031-008-9081-5>
- Şimşek, H. (2012). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(1), 90–109.
- Steger, M. F. (2018). Meaning and well-being. In E. Diener, S. Oishi, ve L. Tay (Eds.), *Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers. DOI:nobascholar.com
- Thurstone, L. L. (1927). A law of comparative judgment. *Psychological Review*, 34(4), 273–286. doi:10.1037/h0070288
- Westerhof, G. J., Bohlmeijer, E., ve Valenkamp, W. (2004). In search of meaning: A reminiscence program for older persons. *Educational Gerontology*, 30(9), 751–766. <https://doi.org/10.1080/03601270490498016>
- Wong, P. T. P. (1998). Implicit theories of meaningful life and the development of the personal meaning profile. *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications* (pp.111-140). Mahwah,NJ:LawrenceErlbaum.
- Wong, P. T. P. (2011). Positive psychology 2.0: Towards a balanced interactive model of the good life. *Canadian Psychology*, 52(2), 69–81. <https://doi.org/10.1037/a0022511>
- Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F., ve Sertelin, Ç. (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 2*, 93–103.
- Yeşilyaprak, B. (2011). *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya*, 1.baskı. Ankara: Pegem
- Yuen, M., ve Yau, J. (2015). Relation of career adaptability to meaning in life and connectedness among adolescents in Hong Kong. *Journal of Vocational Behavior*, 91, 147–156. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2015.10.003>

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Demirbaş-Çelik, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin yaşam hedeflerinin ikili karşılaştırma yoluyla ölçeklenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1494-1515. DOI: 10.26466/opus.448396